

WAARD OM TE WETEN

CORNELIS BOEKSCHOTEN (1906 - 1978)

Een laat *in memoriam* en nog wat

door

Dr. P.W. de Lange

Als dit stukje verschijnt zal het bijna vijf jaar geleden zijn dat Cornelis Boekschoten na een lang en zwaar lijden overleed. Reden om nú daarop terug te komen vind ik in het feit, dat de ordening en beschrijving van zijn paperassen eindelijk zo ver gevorderd is, dat het zin heeft daarover iets te vertellen. Dit in afwachting van de voltooiing van dat werk en het publiek toegankelijk worden van de collectie.

Hij was een man van weinig woorden en heeft ook maar zelden aanleiding gevonden te publiceren. Maar hij was als het ware bezeten door een sterke drang naar weten en door de wil die kennis uit te dragen. Dat heeft hem al vroeg er toe gebracht veel en op allerlei gebied te noteren, vooral op het gebied van de historie van de plaats en streek, die zijn liefde had. In het bijzonder - hij was nu eenmaal tekenaar -

kwam hij er zo toe gegevens op kaarten vast te leggen, zowel in de vorm van aantekeningen op bestaande kaarten (die hij daarvoor copiëerde) als door het maken van originele kaarten. Dit alles deed hij niet alleen in dienst (eerst bij Publieke Werken, later bij de Stedebouwkundige Dienst), maar ook in zijn vrije tijd. Prachtige voorbeelden van zijn kunnen zijn de in dienstverband vervaardigde vijf z.g. groeikaarten, die van 1824 tot 1960 duidelijk maken, hoe de bestemming van de gronden binnen de gemeente in de loop van de tijd veranderd is. Het bijeenbrengen van de daarvoor nodige gegevens alleen al zal veel werk geweest zijn. Deze kaarten zijn herhaaldelijk tentoongesteld. Boekschoten was ook een verzamelaar van kaarten van allerlei aard.

Zo kwam het, dat na zijn dood in zijn huis vele honderden kaarten werden aangetroffen, zowel opgevouwen als in rollen en bovendien vele mappen vol aantekeningen en archivalis, deels zonder enige orde. En bovendien nog een enorme hoeveelheid krantenknipseld. Zowel de familie als de vrienden waren overtuigd, dat zich hieronder veel waardevols bevond. Onder leiding van de Heer S. Pos zijn de knipsels ruwweg voorgesorteerd door een groep bestaande uit de dames Boekschoten en De Lange en de heren Lebbink, Prins, Renou en mij. Vervolgens is alles wat in dit verband de moeite waard leek overgebracht naar het

Gemeentearchief in het Raadhuis. Omdat de Heer Pos zich inmiddels teruggetrokken had, heb ik de leiding zo goed en zo kwaad als het ging, op mij genomen. Met de knipsels heb ik mij echter niet verder bemoeid. Die worden nu onder leiding van de Heer A. van der Schuyt bewerkt.

Omdat het voor een goed begrip van het materiaal nuttig leek dat er eerst een biografie beschikbaar zou zijn, hebben zijn oud-collegas de Heren Klarenbeek en Faber (resp. van Publieke Werken en de Stedebouwkundige Dienst) voor een kleine kring van belangstellenden iets verteld van hun persoonlijke herinneringen aan Cornelis Boekschoten. Later heb ik Mevrouw Boekschoten geïnterviewd. Toch is het niet gelukt iemand te vinden die aan de hand van dit materiaal een biografie kon schrijven. Het materiaal ervoor ligt - voor zover beschikbaar - in een map bij de documenten.

Intussen was ik begonnen de opgerolde kaarten, die mijns inziens daarvoor in aanmerking kwamen, te ordenen en te beschrijven. Weldra werd ik daarin bijgestaan door de Heer Prins. Nadat voor gezamenlijke rekening van enkele belangstellenden een ladenkast aangeschaft was, konden deze kaarten plat opgeborgen worden, gesorteerd naar omvang en op nummer. Daarbij werd waardevolle hulp ontvangen van de Heer E. van Mensch van "De Vaart", die wat later een groot deel van mijn taak overnam, omdat mijn gezichtsvermogen

niet langer toereikend bleek. De ordening en beschrijving van Boekschoten's aantekeningen ben ik blijven verzorgen. In een later stadium is die collectie verrijkt met materiaal dat de Stedebouwkundige Dienst daarvoor afstond.

Uiteraard kon lang niet alle aangetroffen materiaal in de collectie opgenomen worden. Als richtsnoer bij deze schifting zijn de volgende criteria aangehouden:

1. wat nergens anders te vinden is;
2. wat voor Hilversummers moeilijk elders te vinden is;
3. dat wat karakteristiek is voor Boekschoten's werkwijze;
4. zijn verzameling oude kaarten van 't Gooi (meest copieën);
5. (onvermijdelijk) een betrekkelijk klein aantal stukken, waarvan de betekenis niet duidelijk was (maar misschien bij nadere bestudering wèl kan worden).

Zo telt de groep kaarten uit den huize Boekschoten toch nog ca 290 nummers. Daarbij komen dan de ca 130 nummers van de Stedebouwkundige Dienst. De eerste groep is door de familie in bruikleen afgestaan aan de Hilversumse Historische Kring "Albertus Perk". De documenten zijn aan die Kring geschonken. De juridische status van de stukken afkomstig van de Stedebouwkundige Dienst is nog niet vastgesteld

De aard van de kaarten loopt sterk uiteen. Naast prachtstukken in kleuren met legenda en bronvermelding zijn er schetsen zonder enige tekst. Naast lappen van twee meter en meer zijn er fragmenten van een decimeter en minder. Talrijk zijn in het bijzonder de kadasterkaarten van sectie G, het dorp, uit 1824, waarop aanvullingen getekend of geschreven zijn. Bijzondere belangstelling had Boekschoten verder voor:

- de Kerkelanden (het enige gebied van de gemeente waarvan per perceel de grenzen en andere bijzonderheden bekend zijn vóór 1824, in casu zelfs uit de 16de eeuw;
- de locatie van het punt van waaruit het gezicht op Hilversum van de 17de eeuwse prent uit de collectie Van de Hem (Wenen) getekend is;
- de voormalige boerderij aan het Langgewenst, afgebroken in 1968 (die hij samen met zijn dochter Saskia opgemeten en in kaart gebracht heeft);
- en verder o.m. bodemreliëf, grafheuvels, kampen en bijenschansen.

De inventaris is nog in bewerking. Over niet al te lange tijd hoop ik op dit onderwerp terug te komen.